

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi steinerpedagogisista erityiskouluista

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Koululainsäädännön uudistuksen yhteydessä siirtyi erityishuoltopiirien kuntainliittojen ylläpitämissä harjaantumiskouluissa annettava ryhmämuotoinen harjaantumisopetus pääosiltaan koulun sijaintikunnan koululaitoksen tehtäväksi. Esityksessä ehdotetaan, että maassamme toimivat steinerpedagogiikkaa soveltavat kaksi yksityistä

harjaantumisopetusta antavaa koulua jatkaisivat aikaisempaa toimintaansa yksityisinä kouluina ja saisivat kustannuksiinsa valtionapua.

Esitys liittyy valtion vuoden 1987 tulo- ja menoarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 1987.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Steinerpedagogista harjaantumisopetusta kehitysvammaisille lapsille antavat Suomessa Helsingissä toimiva Marjatta-koulu ja Lahdessa toimiva Sylvia-kodin koulu. Edellinen on toiminut vuodesta 1972 ja jälkimmäinen vuodesta 1970.

Kummassakin koulussa annetaan toistaiseksi kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/77) 2 §:ssä tarkoitettua harjaantumisopetusta. Koulut ovat erityishuoltopalveluja tuottavia yksityisiä toimintayksiköitä, joilta erityishuoltopiirit ovat voineet hankkia laissa tarkoitettuja erityishuoltopalveluja. Koulut eivät ole saaneet valtiolta suoraan valtionapua, vaan ne ovat saaneet erityishuoltopiireiltä ja kunnilta niiden kanssa tehtyjen sopimusten perusteella lähes täyden korvauksen tuottamistaan palveluksista.

Marjatta-koulun ylläpitäjä on Hoitopedagogisen Rudolf Steiner-koulun kannatusyhdistys ry. ja se on tehnyt tällaiset palvelusopimukset Uudenmaan erityishuoltopiirin kuntainliiton ja Helsingin kaupungin kanssa. Sylvia-kodin koulua ylläpitää Sylvia-koti-yhdistys ry. ja sillä on sopi-

mukset kahdentoista eri erityishuoltopiiriin ja Helsingin kaupungin kanssa sekä lisäksi sopimus Lahden kaupungin ja Hollolan kunnan kanssa neljästä päiväoppilaspaikasta.

Uuden koululainsäädännön voimaantultua 1 päivänä elokuuta 1985 on näiden koulujen asema järjestettävä osittain uudella tavalla, koska oppivelvollisuudesta vapauttamisesta on luovuttu ja kunta on velvollinen järjestämään eräin rajoituksen peruskouluopetusta myös kehitysvammaisille lapsille. Peruskoululain (476/83) 98 §:n mukaan valtioneuvosto voi myöntää kunnalle lykkäystä tämän velvollisuuden täyttämisestä. Helsingin ja Lahden kaupungeille on myönnetty lykkäystä lukuvuosiksi 1985—86 ja 1986—87 puheena olevien koulujen osalta.

Koulut voivat edelleen tehdä erityishuoltopiirien kuntainliittojen ja kuntien kanssa sopimuksia opetuksen antamisesta muille kuin oppivelvollisuusikäisille kehitysvammaisille. Näin koulut voivat jatkaa toimintaansa entiseen tapaan alle 6-vuotiaiden ja yli 16-vuotiaiden lasten ja nuorten kanssa. Kouluissa annettavaa muuta erityishuoltoa voidaan edelleen antaa kuntien ja kuntainliittojen kanssa tehtyjen sopimusten nojalla.

Sen sijaan, jotta peruskouluopetuksen järjestämisessä oppivelvollisille kehitysvammaisille kunnat voisivat myös tulevaisuudessa käyttää näiden kahden koulun palveluja apuna, mikä peruskoululain 6 §:n 1 momentin mukaan on mahdollista, ehdotetaan säädettäväksi niitä koskeva erityislaki. Koulujen opetus- ja kasvatustyö tapahtuisi Steiner-koulujen opetussuunnitelmaa noudattaen oppilaiden ikäkauden ja edellytysten sekä harjaantumisopetuksen tarpeiden mukaisesti sovellettuna. Koulujen valtionapu ehdotetaan myönnettäväksi saman suuruisena kuin kunnat itse saavat valtionosuutta harjaantumisopetuksen järjestämisestä aiheutuneisiin käyttökustannuksiin. Valtio korvaisi tämän mukaisesti 86 prosenttia koulujen tarpeellisista kustannuksista. Lopuosa jäisi niiden kuntien maksettavaksi, jotka lähettävät oppivelvollisuusikäisiä kehitysvammaisia lapsia, joilla on väestökirjalain (141/69) mukainen kotipaikka asianomaisessa kunnassa, näihin kouluihin suorittamaan oppivelvollisuuttaan.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Koulut ovat saaneet erityishuoltopiirien kuntainliitoilta tai kunnilta lähes täysimääräisen korvauksen harjaantumisopetuksen ylläpitämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Valtio puolestaan on myöntänyt valtionosuutta erityishuoltopiirien kuntainliitoille kehitysvammaisten erityishuollostaan annetun lain säännösten nojalla. Sosiaali- ja terveyshuollon suunnittelusta ja valtionosuudesta annetun lain (677/82) voimaantulon jälkeen kuntien valtionosuus määräytyy tämän lain mukaan.

Vuonna 1980 suoritti sosiaalialan erityisopetusryhmä otantaan perustuvan selvityksen harjaantumisopetuksen käyttökustannuksista. Selvityksessä oli mukana 18 kuntainliiton ja viisi kunnan ylläpitämää harjaantumiskoulua sekä yksi yksityinen koulu. Tämän aineiston mukaan keskimääräinen oppilaskohtainen kustannus oli 20 950 markkaa vuodessa. Muutettuna 1983 kustannustasoon lukemaksi saadaan 25 140 markkaa oppilasta kohti.

Marjatta-koulun tuloslaskelman mukaan koulun käyttömenot olivat tilivuonna 1983 noin 1 150 000 markkaa eli noin 32 800 markkaa oppilasta kohti. Koulun käyttömenot vuoden 1987 kustannustasossa voidaan arvioida noin 1 411 300 markaksi.

Sylvia-kodin koulun kirjanpidosta ei ole suoraan saatavissa koulun kustannusosuutta koko toiminnan kustannuksista. Vuonna 1983 olivat koulun käyttökustannukset 30 837 markkaa oppilasta kohti.

Koulun palkkausmenot on arvioitu vuonna 1985 noin 1 641 000 markaksi, sosiaaliturvamaksut 361 000 markaksi ja muut menot 231 000 markaksi eli yhteensä 2 233 000 markaksi. Vastaava luku vuoden 1987 hintatasossa tulee olemaan 2 461 700 markkaa.

Kummankin koulun menot tulevat siten vuonna 1987 olemaan yhteensä 3 873 000 markkaa, josta 86 prosentin suuruisen valtionavustus olisi 3 330 780 markkaa. Tähänastisten säännösten mukaan valtio on suorittanut kunnille valtionosuuksina 2 010 000 markkaa vuodessa harjaantumisopetuksen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Vertailulaskelmassa on käytetty lastentaperusteena kehitysvammalain mukaista keskimääräistä valtionosuusprosenttia eli 54 prosenttia. On kuitenkin huomattava, että 1 päivästä elokuuta 1985 alkaen myös kunnat ovat saaneet valtionosuutta 86 prosenttia itse järjestämänsä luokamuotoisen harjaantumisopetuksen käyttökustannuksiin. Kun laki esitetään tulevaksi voimaan 1 päivänä elokuuta 1987, maksettaisiin kouluille valtionavustusta vuonna 1987 tämän lain mukaan yhteensä 1 400 000 markkaa. Valtiovarainministeriö on lausunnossaan lakiehdotusta valmistelleen työryhmän muistiosta (Steiner-opetuksen työryhmän välimuistio, opm:n työryhmien muistioita 1985:4) puoltanut lain säätämistä. Integraatiopyrkimysten ja kuntien vastuun tähdentämisen johdosta on syytä rajoittaa laki koskemaan ainoastaan Helsingissä sijaitsevaa Marjatta-koulua ja Lahdessa sijaitsevaa Sylvia-kodin koulua.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä elokuuta 1987. Sitä on tarkoitus soveltaa Helsingissä toimivan Marjatta-koulun sekä Lahdessa toimivan Sylvia-kodin koulun oppilaisiin, mikäli heidän kotikunnilleen ei ole myönnetty peruskoululain 98 §:n 1 momentissa tarkoitettua lykäystä tämän erityisopetuksen järjestämiseen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

steinerpedagogisista erityiskouluista

Eduskunnan päätöksen mukaan säädetään:

1 §

Steinerpedagogisella erityiskoululla tarkoitetaan tässä laissa Hoitopedagogisen Rudolf Steiner-koulun kannatusyhdistys r.y:n ylläpitämää Marjatta-koulua Helsingissä ja Sylvia-koti -yhdistys r.y:n ylläpitämää Sylvia-kodin koulua Lahdessa.

Kouluissa annetaan steinerpedagogiikkaan perustuvaa lääkintäpedagogista kasvatusta ja erityisopetusta kehitysvammaisille lapsille, joiden oppivelvollisuus kestää yksitoista vuotta.

2 §

Koulut ovat yksitoistavuotisia ja niihin voi kuulua enintään kaksivuotinen esiaste.

Koulujen yhdeksännen luokan oppimäärän suorittaminen tuottaa virkaan tai toimeen tai oppilaitokseen pääsemiseksi saman kelpoisuuden kuin peruskoulun oppimäärän suorittaminen.

3 §

Opetusministeriö voi myöntää kouluille oikeuden saada valtionavustusta peruskoulun, lukion ja yleisen kirjaston valtionosuuksista ja -avustuksista annetun lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin käyttökustannuksiin.

Valtionavustuksen suuruus määräytyy saman prosenttiluvun mukaan kuin 1 kantokyläluokkaan kuuluva kunta saa valtionosuutta 1 momentissa mainitun lain perusteella peruskoulun käyttökustannuksiin.

Valtionavun saamisen ehdoista säädetään asetuksella.

4 §

Oppilaan kotikunta on velvollinen korvaamaan koululle peruskoululain (476/83) 88 §:n 2 momentissa säädettyin perustein määrättävän osuutensa niistä valtionapuun oikeuttavista käyttökustannuksista, jotka aiheuttuvat kunnan päätöksellä kouluun lähetettyjen oppilaiden koulunkäynistä.

5 §

Erityisestä syystä valtioneuvosto voi tulo- ja menoarvioon kulloinkin otettavan määrärahan puitteissa myöntää kouluille perustamiskustannuksiin valtionapua.

6 §

Koulujen hallinnosta, opetuksesta, oppilaista, opettajista, valtionavusta, valvonnasta sekä muusta toiminnasta on lisäksi voimassa, mitä niistä asetuksella säädetään tai sen nojalla määrätään.

7 §

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

8 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä elokuuta 1987.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 10 päivänä lokakuuta 1986

Tasavallan Presidentti
MAUNO KOIVISTO

Opetusministeri *Pirjo Ala-Kapee*

